

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: suport@cncd.org.ro

**HOTĂRÂREA NR. 41
din data de 30.01. 2013**

Dosar nr. 127/2012
Petiția nr. 1789/09.04.2012
Petenți: T.G., N.E.V.
Reclamat: B.L.

Obiect: purtarea unui dialog între partea reclamată și nepoata petentului, cu referiri la etnia romă și lipsa de educație a acesteia.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

- I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților.**
I.1.1 T.G. și N.E.V., reprezentant legal al minorei N.E.V.
I.1.2 Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului
I.1.3 B.L. – profesor în cadrul Liceului Teoretic „Neagoe Basarab”

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1 Petenta (elevă-Liceul Teoretic Neagoe Basarab) prin reprezentantul său legal, acuză partea reclamată de jigniri aduse în fața colegilor de clasă. Reclamata menționând într-o discuție cu petenta termenul de „țigancă”, făcându-i și o observație pentru “lipsa de educație” pe care nu a primito din partea celor apropiați. În situația de față, petenta s-a simțit jignită, neavând părinți singura rudă apropiată fiind bunicul. Acesta având și calitatea de reprezentant legal al minorei.

III. Procedura de citare

3.1 Prin adresa înregistrată cu nr.1789.21.05.2012, au fost citați doamna/ domnul *N.E.V. și T.G.* în calitate de petenți, pentru data de 05.06.2012. Procedură legal îndeplinită.

3.2 Prin adresa înregistrată cu nr.2460.21.05.2012, a fost citată doamna *B.L.* în calitate de reclamată, pentru data de 05.06.2012. Procedură legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

4.1 Petentul susține că eleva N.E.V. a comunicat reclamatei că dorește să vadă tezele date la materia predată de către aceasta. Din acel moment partea reclamată s-a supărat foarte tare spunând “se vede că nu a avut cine să te educe, nu mai zic nimic, că ești țigancă și pe urmă o să spui că te discriminez”. Menționez că, eleva jignită de către partea reclamată nu are părinți, dar a avut cine să o educe și reacția părții reclamate a fost una necorespunzătoare.

4.2 Imediat după respectivul incident, petenta a descoperit că în catalog pe lângă două note de 9 (nouă), la materia predată de către partea reclamată a mai fost trecută o notă de 2 (doi) primită într-o dată în care în opinia ei, nu a fost ascultată. “Astfel, în a doua zi a noului an școlar, doamna profesoară mi-a spus că, deși îi este interzis să abordeze acest subiect, nu se poate abține. Prin urmare, m-a întrebat când ma discriminat...”. „Eu i-am răspuns că în data de 08.07.2011... descriindu-i evenimentele redată și în petiție”. “Doamna profesoară a negat în fața colegilor mei, spunând că nu mi-a spus acele vorbe și că mi-a dat nota 2 (doi) pentru că nu am vrut să răspund la lecție”. „.....lucruri pe care le consider neadevărate și sunt susținute de către colegii mei de clasă.” “Comportamentul manifestat de către doamna profesoară îl consider ca un act de discriminare la apartenența etnică o jignire, ironizând totodată posibilitatea de a fi acuzată de discriminare și de a răspunde pentru asta. Ca atare, atitudinea părții reclamate reprezintă în mod evident o acțiune care a adus atingere demnității mele, întregul dialog fiind purtat în public, în fața clasei creând o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă și ofensatoare”. „În calitate de persoană minoră plângerea fiind susținută cu ajutorul semnăturii mele și a reprezentantului meu legal, domnul T.G. în calitate de bunic”.

Susținerile părții reclamate

4.3 Partea reclamată declară în fața echipei de investigații faptul că, “a comunicat elevei că va rezolva situația mediilor ce trebuie încheiate, dar, petenta are în permanență ceva de comentat, iar într-un moment de tensiune maximă în clasă din cauza gălăgiei a răspuns în mod repetat *eh, na!*”. “Atunci i-am răspuns de față cu toți elevii că nu are cei șapte ani de acasă, indiferent cine s-a ocupat de educația ei. Ea raportându-se imediat la situația ei familială, particulară, pe care nu o cunoșteam decât foarte vag...înțelegând că o cresc rudele ei, moment în care a început să plângă”. „Susțin că nu am folosit cuvântul de țigancă! și nici măcar nu i-am spus de ce discriminare ar putea fi vorba?”. „Cuvântul „țigancă” fiind folosit de colega ei. Pot să menționez că petenta este lipsită de recunoștință, în calitate de profesoară a ei i-am luat de multe ori apărarea, chiar și atunci când a fost implicată într-un scandal de violență cu o altă fată pe motivul prieteniei cu un băiat...”. „Nefiind chemată la consiliul profesoral condus de către conducerea unității școlare având spre

analizare conflictul dintre cele două eleve”. “Ca urmare a intervenției mele pentru a o proteja și a o scoate nevinovată, petentei nu i-a fost scăzută nota la purtare ca celeilalte eleve implicată în conflict. E adevărat că am revenit la începutul anului asupra subiectului în clasă, dar fără să o jignesc pe elevă, discutând civilizată, pentru că mi s-a părut incorect să fiu acuzată de discriminare doar pentru ce a înțeles ea...”.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1 Colegiul director al C.N.C.D. reține că petiția așa cum a fost formulată relevă o situație în care, partea reclamată printr-un dialog purtat cu petenta i se adresează în mod jignitor, cu trimitere la etnia sa și la lipsa de educație a acesteia.

Pentru o soluționare cât mai obiectivă a obiectului petiției, Colegiul director a dispus investigații la fața locului. La sediul Liceului Teoretic „Neagoe Basarab” echipa de investigație a purtat discuții cu următoarele persoane:

- d-na M. B. – director adjunct;
- Colectivul clasei a ....
- d-na R.C.– dirigintele clasei a ....;
- d-na B.L.– profesor .... și parte reclamată.

Reprezentanții C.N.C.D. i-au prezentat reclamatei conținutul plângerii petentei, solicitându-i în același timp facilitarea discuțiilor cu conducerea acesteia, precum și cu elevii clasei a ,..... De asemenea i s-a eliberat o copie după petiția nr. 1789/09.04.2012. Reprezentantul unității școlare a susținut următoarele:

- pe rolul Judecătorei Oltenița se află o acțiune introdusă de eleva N.E.V.(prin reprezentant), cu același obiect ca cel din plângerea depusă la C.N.C.D., prin care se solicită daune morale și materiale; citația a fost primită în data de 23.04.2012, în aceeași zi cu informarea trimisă de echipa de investigație a C.N.C.D.; drept urmare, în scopul clarificării aspectelor invocate de petentă, conducerea liceului a demarat o anchetă internă, anchetă ce se află în derulare;
- eleva N.E.V.nu a sesizat conducerea liceului despre existența unor astfel de incidente, motiv pentru care până la momentul primirii plângerilor de la instituțiile abilitate cu soluționarea lor, conducerea liceului s-a găsit în postura de a nu fi luat nici o măsură pentru rezolvarea conflictului;
- d-na profesoară B.L.lucrează de mai mulți ani în liceu; modul de relaționare al d-nei B.L.cu elevii nu este unul foarte popular, relațiile dintre aceasta și elevi fiind destul de abrupte; astfel, au mai existat plângeri la adresa acesteia din partea elevilor, dar nu în legătură cu fapte de discriminare (ex. în anul 2010, în urma unui conflict cu un elev, doamna B.L.a fost sancționată disciplinar prin diminuarea salariului cu 10% timp de 6 luni și scăderea calificativului la evaluarea profesională în anul respectiv);
- eleva, conform declarației acesteia, este de etnie romă;
- în componența claselor unde partea reclamată predă mai există elevi de etnie romă, inclusiv la clasa a ...; nu au existat plângeri din partea acestor elevi

privind un posibil comportament discriminatoriu al doamnei B.L.. La solicitarea membrilor echipei de investigație reprezentantul unității școlare a prezentat date statistice privind numărul de elevi romi declarați din clasele la care predă doamna B.L. în anul școlar în curs, astfel:

- clasa IX B – 0 elevi romi;
- clasa X C – 2 elevi romi;
- clasa XI D – 0 elevi romi;
- clasa XII C - 3 elevi romi.

În vederea obținerii de informații suplimentare, echipa de investigație a discutat cu petenta, în cabinetul directorului. Aceasta a declarat reprezentanților C.N.C.D. faptul că a obținut declarațiile a trei colegi de clasă pentru dosarul din instanță, declarații după care nu deține copii. De asemenea, la solicitarea expresă a membrilor echipei de investigație, petenta a susținut că nu ne poate comunica numele a câtorva colegi de ai săi care să discute cu reprezentanții C.N.C.D. în calitate de martori, deoarece toți colegii săi (cu excepția celor absenți în zilele de 08.06.2011 și 02.11.2011) au asistat la schimbul de replici cu profesoara B.L.. În continuarea verificărilor, echipa de investigație s-a deplasat la sala clasei a ... unde, în prezența doamnei diriginte, s-au purtat discuții cu elevii. Din totalul de 30 de elevi prezenți, 9 au confirmat aspectele invocate de petentă în plângerea sa către C.N.C.D. legate de faptul că discuția dintre N.E.V. și B.L. din data de 08.06.2011 a pornit de la transmiterea, de către colegii lor, a mesajului doamnei diriginte cu privire la rezultatele la teza de română. Cei nouă elevi s-au identificat cu următoarele nume: *N. O. G., B. D. N., N. M., Ș. E. V., R. E. A., D. P., L. I., L. L., V. R.* Aceștia au susținând că își amintesc utilizarea cuvântul „țigancă” în respectiva discuție, însă nu au putut descrie cu exactitate contextul din cauza faptului că a trecut o lungă perioadă de timp de la acel moment.

La solicitarea membrilor echipei de investigație de a redacta o declarație cu privire la cele menționate verbal, cu acceptul scris al reprezentanților legali ai minorilor, elevii mai sus menționați au susținut că părinții nu și-au dat acordul pentru semnarea unor astfel de înscrisuri.

De asemenea elevii clasei au precizat că partea reclamată obișnuiește să pună note mici celor care deranjează orele de curs, acest lucru putând constitui motivul pentru care colega lor N.E.V. a primit nota 2 în data de 08.06.2011 fără a fi ascultată.

Ca urmare a întrebărilor membrilor echipei de investigație, doamna C.R. a susținut următoarele:

- către sfârșitul anului școlar 2010/2011 a rugat elevii clasei a X-a C să-i transmită doamnei B.L. să aducă rezultatele la tezele la materia predată de dumneaei, în scopul încheierii mediilor;
- doamna B.L. obișnuiește să dea frecvent nota 2;
- petenta este șefa clasei și are nota 10 la purtare; la materia „limba română” are trei note de 10 pe primul semestru și două note de 9 pe al doilea semestru;
- reclamata și petenta au recunoscut în prezența directorilor că și-au adresat reciproc expresii jignitoare;

- mai există două eleve de etnie romă în clasa sa, mai exact M.I. și I.M. care nu au avut nemulțumiri la adresa reclamatei în ceea ce privește atitudinea sa față de ele.

Ca urmare a întrebărilor membrilor echipei de investigație, partea reclamată a susținut următoarele:

- petenta este o elevă bună, în cei doi ani de studiu având media 9 la materia „limba română”; în această ordine de idei, o posibilă atitudine discriminatorie a sa cu privire la petentă s-ar manifesta și prin acordarea de note mici sau mai mici decât cele acordate majorității elevilor buni;

- nu i-a adresat petentei cuvinte sau expresii jignitoare cu privire la etnia sa;

- în data de 08.06.2011, la începutul orei de curs, petenta a întrebat-o când le va aduce tezele, întrebare pe care a considerat-o nejustificată deoarece mai erau 10 zile până la încheierea anului școlar și deci suficient timp pentru încheierea mediilor; în plus, nu i s-a părut normală transmiterea unor solicitări de către diriginta clasei prin intermediul elevilor, când aceasta putea și trebuia să o facă personal; pe cale de consecință, a rugat-o pe elevă să tacă și să-și vadă de treabă, făcând referire la faptul că eleva se comporta ca și cum nu a avut cine să o educe, fără a-i adresa însă cuvinte sau expresii jignitoare cu privire la etnia acesteia;

- în data de 08.06.2011 a notat-o pe petentă cu nota 2 pentru că nu a știut lecția, informând-o despre nota primită chiar în acea oră;

- în anul școlar 2010-2011 a mai avut un mic incident cu petenta pe marginea unei note, aceasta dând dovadă de obrăznicie în timpul discuției;

- la ora de „limba română” din data de 02.11.2011 câțiva băieți din clasă făceau gălăgie, refuzând să facă liniște cu toate insistențele sale; pentru că petenta avea un zâmbet ironic, a întrebat-o de ce râde, iar aceasta i-a replicat că e nebună și că nu e sănătoasă; în urma acestui incident, directorul școlii i-a recomandat elevei să-și ceară scuze, în mod contrar fiind nevoit să o exmatriculeze; aceasta nu s-a conformat și nici nu a fost sancționată cu exmatricularea sau scăderea notei la purtare; în aceeași zi a discutat în sala de clasă și cu bunicul elevei, dar fără a ajunge la un consens;

- tot în semestrul I din anul școlar în curs i-a atras atenția elevei N.E.V. pentru că mânca și vorbea la telefon în timpul orei; aceasta a răspuns obraznic „să o lase în pace, pentru că e nervoasă și nu știe ce face”; nu au mai apărut alte incidente între dumea și eleva N.E.V. de la acel moment și până în prezent;

- ca dovadă că nu are nimic personal cu petenta stă faptul că, în urma unei altercații a acesteia cu o altă elevă din liceu, i-a luat apărarea în Consiliul Profesorat, fiind sancționată cu această ocazie doar cealaltă elevă, cu scăderea notei la purtare;

- consideră că dacă ar avea ceva cu etnia romă acest lucru s-ar evidenția din tratamentul pe care l-ar aplica tuturor elevilor care fac parte din această etnie, inclusiv elevei M.I., colegă de clasă cu petenta.

Curtea Europeană de Justiție a arătat că în cazurile de discriminare, în situația în care persoana care se consideră discriminată ar stabili o situație de fapt care să permită prezumția existenței unei discriminări directe sau indirecte pe baza unui criteriu interzis, punerea efectivă în aplicare a principiului egalității

de tratament ar impune atunci ca sarcina probei să revină persoanei acuzate de discriminare, care ar trebui să dovedească că nu a avut loc o încălcare a principiului menționat. În acest context, reclamatul (pârâțul) ar putea contesta existența unei astfel de încălcări, stabilind prin orice mijloc legal, în special că tratamentul aplicat persoanei care se consideră discriminată este justificat de factori obiectivi și străini de orice discriminare pe baza unui criteriu interzis. (A se vedea în același sens și jurisprudența Curții Europene de Justiție, cauza Bilka Kaufhaus, parag.31; cauza C-33/89 Kowalska [1990] ECR I-2591, parag. 16; cauza C-184/89 Nimz [1991] ECR I-297 parag. 15; cauza C-109/88 Danfoss [1989] ECR 3199, parag. 16; cauza C-127/92, Enderby [1993] ECR 673 parag. 16.)

5.2 Reiterând că natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu, ceea ce presupune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și un criteriu interzis invocat de persoana care se consideră discriminată, Colegiul observă că un asemenea raport poate fi stabilit în prezenta speță. Într-o atare situație, pârâtei i se poate imputa vina în cazul limbajului folosit într-un dialog cu o elevă minoră, acesta având conotații referitoare la etnia sa.

Astfel, Colegiul este de opinie că în speță se poate reține un raport de cauzalitate între un criteriu interzis potrivit art.2 alin 1 coroborat cu art.15 din O.G. nr. 137/2000 republicată și faptele imputate. Potrivit art. 15 din O.G. nr. 137/2000 republicată, "Constituie contravenție, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, or acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității or crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptate împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată or de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia".

În cauză Colegiul constată că, sunt prezentate indicii de natură a prezuma că un criteriu interzis, cu trimiteri la etnie prin apelativul de „țigancă” a condus la un comportament din partea reclamatei ce poate să inducă o stare de inferioritate petentei (lucru confirmat prin obiectul petiției), față de colegii de clasă. Potrivit art. 15 din O.G. nr. 137/2000 republicată, "Constituie contravenție, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, or acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității or crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptate împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată or de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia". Colegiul director, recomandă părții reclamate să se abțină în a mai face astfel de afirmații ce pot crea un cadru intimidant, umilitor, ostil și degradant.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea de voturi ale membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Colegiul constată că, se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare conform art. 2 alin. 1, art. 15 din Ordonanța de Guvern nr. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și aprobările ulterioare, republicată.

2. Recomandă părții reclamate ca pe viitor să se abțină de a mai face afirmații ce pot crea un cadru intimidant, umilitor, ostil și degradant.

3. Clasarea dosarului

4. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte

5. O copie a hotărârii se va transmite părților

a) T.G., reprezentant legal al minorei N.E.V.

b) B.L. – profesor în cadrul Liceului Teoretic „Neagoe Basarab”,

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

HALLER ISTVAN – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

LAZĂR MARIA- Membru

PANFILE ANAMARIA-Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA – Membru

VASILE ALEXANDRU VASILE – Membru

Intocmit și redactat R. O.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.